

**IZVJEŠĆE O PROVEDBI MJERA I AKTIVNOSTI
“AKCIJSKOG PLANA ZA SPRJEČAVANJE
VANDALSKOG GRAFITIRANJA U GRADU ZAGREBU “**

1. UVOD

Prema istraživanjima Instituta za turizam, TOMAS Zagreb (Stavovi i potrošnja turista i posjetitelja Zagreba) koje je provedeno 2012. na uzorku od 1832 ispitanika (turista) kao dva najveća nedostatka Grada Zagreba ističu se stare fasade i grafitima uništena pročelja zgrada. Grafiti uništavaju i nagrđuju imovinu, smanjuju njezinu vrijednost, nepovoljno utječu na atraktivnost Grada Zagreba kao turističke destinacije te djeluju ohrabrujuće na devijantno ponašanje adolescenata.

Stoga je Gradska skupština Grada Zagreba, u lipnju 2014., prihvatila Strategiju urbane sigurnosti Grada Zagreba 2014.- 2017. (Službeni glasnik Grada Zagreba 16/14), a jedno od načela Strategije je i poboljšanje kvalitete javnih površina i komunalne urednosti Grada Zagreba. Načelo se, između ostaloga, ostvaruje i ciljevima usmjerenim na zaštitu od grafita.

Slijedom navedenog, Gradska skupština Grada Zagreba donijela je Akcijski plan za sprječavanje vandalskog grafitiranja u Gradu Zagrebu (Službeni glasnik Grada Zagreba 5/15) nakon čega je gradonačelnik Grada Zagreba donio Zaključak o imenovanju gradskog koordinatora i osnivanju i imenovanju tima za provedbu Akcijskog plana za sprječavanje vandalskog grafitiranja u Gradu Zagrebu (Službeni glasnik Grada Zagreba 13/15) koji je stavljen izvan snage donošenjem Zaključka o osnivanju Tima za provedbu Akcijskog plana za sprječavanje vandalskog grafitiranja u Gradu Zagrebu te imenovanju gradskog koordinatora i članova tima (Službeni glasnik Grada Zagreba 1/17; u daljnjem tekstu: Tim). Zadaća Tima je provedba Akcijskog plana za sprječavanje vandalskog grafitiranja u Gradu Zagrebu.

2. CILJEVI AKCIJSKOG PLANA

Ovaj je Akcijski plan usmjeren na sprječavanje vandalskog grafitiranja u Gradu Zagrebu, kao tekovine modernog društva s kojom se susreću sve urbane sredine.

Kao suvremena europska metropola s ambicijom da postane grad atraktivan za turiste, strane ulagače i građane, Grad Zagreb odredio je mjere i aktivnosti kojima će se usmjeriti na sprječavanje grafitiranja.

Akcijski plan za sprječavanje vandalskog grafitiranja u Gradu Zagrebu određen je s pet ključnih ciljeva, ujedno i mjera sprječavanja:

- 1) stvaranje institucionalnog okvira;
- 2) uspostava baze podataka o grafitima;
- 3) zaštita imovine;
- 4) sankcioniranje počinitelja – grafitera;
- 5) provođenje informativne kampanje.

3. MJERE I AKTIVNOSTI

Provodile su se mjere i aktivnosti iz Akcijskog plana, kako slijedi:

MJERA 1. Stvaranje institucionalnog okvira

Provedena aktivnost:

1.1. Imenovanje gradskog koordinatora i njegova tima za provedbu Akcijskog plana za sprječavanje vandalskog grafitiranja u Gradu Zagrebu

Nositelji:

Ured gradonačelnika, Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet u suradnji sa Zagrebačkim holdingom d.o.o. i drugim pravnim osobama.

Opis provedenih aktivnosti:

Zaključkom o osnivanju Tima za provedbu Akcijskog plana za sprječavanje vandalskog grafitiranja u Gradu Zagrebu te imenovanju gradskog koordinatora i članova tima (Službeni glasnik Grada Zagreba 1/17) osnovan je Tim za provedbu Akcijskog plana za sprječavanje vandalskog grafitiranja u Gradu Zagrebu (u daljnjem tekstu: Tim) sa zadaćom provedbe Akcijskog plana za sprječavanje vandalskog grafitiranja u Gradu Zagrebu, čime je stvoren institucionalni okvir.

Provedena aktivnost:

1.2. Osnivanje interventne ekipe za uklanjanje grafita

Nositelji:

Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet i Zagrebački holding d.o.o.

Opis provedenih aktivnosti:

Grad Zagreb ugovorio je s tvrtkom Hidrostres d.o.o., Zagreb, usluge vezane za uklanjanje grafita na području Grada Zagreba.

Provedena aktivnost:

1.3. Inicijativa za donošenje posebnog propisa o sprječavanju grafitiranja

Nositelji:

Ured gradonačelnika i Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet.

Opis provedenih aktivnosti:

Unatoč svim dosadašnjim nastojanjima da se smanje pojave neovlaštenog grafitiranja u Gradu Zagrebu te pojačanom djelovanju komunalnog redarstva u vršenju nadzora nad primjenom Odluke o komunalnom redu, u Gradu Zagrebu nije zabilježeno značajnije smanjenje pojava neovlaštenog grafitiranja. S obzirom na ograničene ovlasti komunalnih redara (propisanih člankom 18. Zakona o komunalnom gospodarstvu) koje onemogućuju učinkovitije djelovanje protiv grafitera, smatra se da bi se bolji efekt postigao izmjenom kaznene sankcije propisane Kaznenim zakonom.

Stoga je predloženo da se u članku 235. Kaznenog zakona izmijeni sankcija na način da se

umjesto kazne zatvora za takvu vrstu kaznenih djela propiše novčana kazna. Dopis s takvim prijedlogom izrađen je i upućen prema nadležnom tijelu, Ministarstvu pravosuđa. Osim iniciranja izmjene u sankcioniranju vandalskog ponašanja predlaže se i izrada posebnog propisa kojim će se regulirati cjelovito postupanje vezano uz problem grafitiranja.

MJERA 2. Uspostava baze podataka o grafitima

Provedena aktivnost:

2.1. Izrada Gradske karte grafita

Nositelji:

Gradski koordinator u suradnji s komunalnim redarstvom i Policijskom upravom zagrebačkom.

Opis provedenih aktivnosti:

Gradska karta grafita omogućava ciljano obavljanje nadzora i svrhovito korištenje resursa namijenjenih rješavanju problema grafitiranja. U svrhu izrade ažurirane i cjelovite Gradske karte grafita, Gradski ured za mjesnu samoupravu upućen je dopis u cilju prikupljanja ažuriranih podataka s lokacijama grafita u svim gradskim četvrtima Grada Zagreba. Podaci su prikupljeni i objedinjeni, a osim lokacija s postojećim grafitima koje je potrebno ukloniti, sadržavaju i prijedloge površina za kreativno i društveno odgovorno izražavanje.

Podaci su poslani Gradskom uredu za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, Sektoru za komunalno i prometno redarstvo, u svrhu izrade Gradske karte grafita koja je postala platforma za daljnje djelovanje u smislu realizacije Akcijskog plana.

Gradska karta grafita je izrađena i 31. ožujka 2017. predstavljena je javnosti od strane gradonačelnika Milana Bandića i Tima za provedbu Akcijskog plana za sprječavanje vandalskog grafitiranja u Gradu Zagrebu.

Djelatnici komunalnog redarstva će nastaviti obilazak i pregled Grada u svrhu utvrđivanja i prijavljivanja novonastalih grafita kako bi se baza podataka redovno dopunjavala.

Provedena aktivnost:

2.2. Redovito praćenje stanja

Nositelji:

Gradski koordinator u suradnji s komunalnim redarstvom i Policijskom upravom zagrebačkom.

Opis provedenih aktivnosti:

Na temelju podataka iz Gradske karte grafita redovito će se pratiti dinamika uklanjanja grafita i učestalost pojavljivanja grafita po svim gradskim četvrtima Grada Zagreba, a o čemu se će izrađivati godišnja i polugodišnja izvješća.

MJERA 3. Zaštita imovine

Provedena aktivnost:

3.1. Osvjetljavanje vanjskih dijelova zgrada i postavljanje nadzornih kamera

Nositelji:

Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet i pravna osoba koja u ime Grada Zagreba obavlja poslove javne rasvjete.

Opis provedenih aktivnosti:

Sukladno Zakonu o komunalnom gospodarstvu javna rasvjeta rasvjetljava javne površine te javne i nerazvrstane ceste stoga su javno prometne površine lokacija evidentiranih u Gradskoj karti grafita primjereno osvijetljene javnom rasvjetom.

Grad Zagreb je postavio kamere na 75 lokacija. One prate promet u mirovanju, a koriste se i za praćenje vandalizama na javnim površinama.

Provedena aktivnost:

3.2. Otvaranje telefonske linije i e-adrese za prijavu grafita**Nositelji:**

Ured gradonačelnika u suradnji s teleoperaterima.

Opis provedenih aktivnosti:

Građani mogu svakodnevno od 08-20 sati na telefonski broj 01/6101566 prijaviti sve komunalne nepravilnosti pa tako i crtanje grafita. Također, isto mogu napraviti i putem aplikacije *mojZagreb*.

Provedena aktivnost:

3.3. Obvezivanje komunalnih službi na prijavljivanje grafita**Nositelji:**

Zagrebački holding d.o.o., Podružnica Čistoća i Podružnica Zrinjevac i Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet - komunalno redarstvo.

Opis provedenih aktivnosti:

Budući da djelatnici Podružnice Čistoća Zagrebačkog holdinga d.o.o. i Podružnice Zrinjevac Zagrebačkog holdinga d.o.o. obavljaju za Grad Zagreb komunalne poslove te uslijed obavljanja tih poslova imaju najveći uvid u grafite na objektima, parkovnoj opremi, nadstrešnicama i drugim komunalnim objektima, smatra se potrebnim uvesti obvezu prijavljivanja uočenih grafita za komunalne djelatnike, stoga je dopis s takvom uputom upućen Podružnici Čistoća i Podružnici Zrinjevac.

Provedena aktivnost:

3.4. Informiranje upravitelja zgrada i vlasnika o odgovornosti za pročelja**Nositelji:**

Ured gradonačelnika, Gradski ured za imovinsko-pravne poslove i imovinu Grada i Gradsko stambeno-komunalno gospodarstvo d.o.o.

Opis provedenih aktivnosti:

Gradonačelnik je građanima Grada Zagreba uputio **Pismo namjere o sufinanciranju zaštite pročelja i drugih vanjskih dijelova objekata od grafita**. Pismo je upućeno na 369 000 adresa s ciljem informiranja građana o postupku sufinanciranja mjera zaštite

objekata od grafita, a sve temeljem Odluke o zaštiti objekata od grafita (Službeni glasnik Grada Zagreba 9/17).

Provedena aktivnost:

3.5. Uklanjanje grafita

Nositelji:

Zagrebački holding d.o.o.

Opis provedenih aktivnosti:

Gradsko stambeno komunalno gospodarstvo d.o.o. i Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, Sektor za komunalno i prometno redarstvo, Odjel komunalnog redarstva, dali su svoje prijedloge o uklanjanju grafita pri čemu se poseban naglasak stavlja na:

1. Uredbu o održavanju zgrada Vlade Republike Hrvatske (Narodne novine 64/97) prema kojoj se pročelja smatraju zajedničkim dijelovima zgrade, a vlasnici su dužni koristiti sredstva pričuve za uređenje zajedničkih dijelova zgrade, koje je u njihovom vlasništvu.
2. Kontinuirana edukacija u osnovnim školama značajno bi pridonijela razvoju svijesti o štetnosti grafitiranja.
3. Predlaže se da se prilikom renoviranja fasada na zgradama, fasade premazuju zaštitnim premazom u visini od tri metra, što se smatra najučinkovitijom mjerom u rješavanju problema grafita u Gradu.

Navedeni prijedlozi uvršteni su u odredbe **Odluke o zaštiti objekata od grafita** (Službeni glasnik Grada Zagreba 9/17). Odlukom su određene mjere kojima se provodi zaštita vanjskih dijelova objekta od grafita, a to su: **uklanjanje grafita, nanošenje zaštitnog antigrafitnog premaza i postavljanje videonadzora** radi zaštite vanjskog dijela objekta. U svrhu samozaštite od vandala koji uništavaju pročelja zgrada u vlasništvu suvlasnika, obaviješteni su upravitelji zgrada o mogućnostima sufinanciranja provođenja mjera zaštite, sukladno Odluci.

Provedena aktivnost:

3.6. Korištenje zaštitnih premaza nakon obnove pročelja

Nositelji:

Zagrebački holding d.o.o., upravitelji zgrada i vlasnici.

Opis provedenih aktivnosti:

Gradsko stambeno komunalno gospodarstvo d.o.o., Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode kao i Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, Sektor za komunalno i prometno redarstvo, Odjel komunalnog redarstva, dali su svoje prijedloge o načinu uklanjanja grafita. Korištenje zaštitnih premaza nakon obnove pročelja smatra se najučinkovitijom mjerom u rješavanju problema grafita u Gradu. Odluka o zaštiti objekata od grafita definira karakteristike zaštitnog antigrafitnog premaza tako da isti ne utječe na izgled površine na koju se nanosi te na način da je prilagođen za nanošenje na zgrade koje predstavljaju zaštićena kulturna

dobra.

MJERA 4. Sankcioniranje počinitelja – grafitera

Provedena aktivnost:

4.1. Sankcioniranje počinitelja (preventivna uloga kazni)

Nositelji:

Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet – komunalno redarstvo i Policijska uprava zagrebačka.

Opis provedenih aktivnosti:

Izrađen je dopis kojim se iniciraju izmjene u načinu sankcioniranja počinitelja na način da se u članku 235. Kaznenog zakona umjesto kazne zatvora propiše novčana kazna za počinitelje takve vrste kaznenog djela. Dopis s navedenim prijedlozima upućen je prema nadležnom tijelu, Ministarstvu pravosuđa.

Provedena aktivnost:

4.2. Podrška pri ujednačavanju sudske prakse

Nositelji:

Ured gradonačelnika, gradski koordinator u suradnji s organizacijama civilnog društva i Ministarstvom pravosuđa.

Opis provedenih aktivnosti:

Akcijskim planom propisano je da će gradski koordinator u suradnji s organizacijama civilnog društva i Ministarstvom pravosuđa organizirati stručne skupove o grafitiranju i izdati brošuru o sudskoj praksi europskih zemalja o sankcioniranju grafitera.

Provedena aktivnost:

4.3. Informiranje javnosti o kažnjavanju počinitelja

Nositelji:

Ured gradonačelnika, Gradski ured za mjesnu samoupravu, vijeća gradskih četvrti, Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet i Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport.

Opis provedenih aktivnosti:

Javnost je informirana putem medija i sustava e-redar.

MJERA 5. Provođenje informativne kampanje

Provedena aktivnost:

5.1. Provedba ankete o stavovima građana o grafitiranju na razini gradskih četvrti

Nositelji:

Ured gradonačelnika, gradski koordinator, Gradski ured za mjesnu samoupravu i vijeća

gradskih četvrti.

Opis provedenih aktivnosti:

Anketa o stavovima građana je provedena te su njeni rezultati ukazali na potrebu aktivnog utjecaja na prevenciju grafitiranja te brzinu uklanjanja grafita, što je u konačnici rezultiralo donošenjem predmetnog Akcijskog plana za sprječavanje vandalskog grafitiranja u Gradu Zagrebu.

Provedena aktivnost:

5.2. Edukacije javnosti o grafitima

Nositelji:

Ured gradonačelnika, gradski koordinator, Gradski ured za mjesnu samoupravu, vijeća gradskih četvrti, Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, organizacije civilnog društva i volonteri.

Opis provedenih aktivnosti:

Ured gradonačelnika, u suradnji s Gradskim uredom za obrazovanje, kulturu i sport i učenicima zagrebačkih škola, izradio je letke i plakate koji svojim sadržajem upozoravaju na štetnost vandalskog grafitiranja te promiču društveno odgovorno ponašanje. Navedeni promotivni materijali distribuirani su na ključnim lokacijama: školama, oglasnim pločama mjesnih odbora, tramvajima te billboardima.

Također, 15. svibnja 2017. u Koncertnoj dvorani Vatroslav Lisinski održana je ravnateljima odgojno – obrazovnih ustanova Grada Zagreba prezentacija s ciljem informiranja o postupku uklanjanja grafita na javnim objektima, s obzirom da zahtjeve za uklanjanjem grafita i nanošenjem zaštitnog antigrafitnog premaza za školske i predškolske objekte podnose ravnatelji školskih i predškolskih ustanova.

ZAKLJUČAK:

Provedbom mjera i aktivnosti navedenih u ovom Izvješću, Akcijski plan za sprječavanje vandalskog grafitiranja u Gradu Zagrebu u cijelosti je izvršen.